

Розділ 4. ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГА У СУЧАСНІЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ ПРАКТИЦІ

УДК 378+37.012

©2013

Вашук О.В.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ ОБДАРОВАНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Інноваційні тенденції в освіті вимагають відповідних змін у підготовці та перепідготовці вчителя, що зумовлює потребу в розробці нових технологій, обґрунтуванні педагогічних умов, закономірностей та принципів формування готовності вчителів до розвитку обдарованості учнів, зокрема академічної обдарованості старшокласників.

Будь-яка діяльність може бути успішною лише за умови готовності до її виконання. З метою визначення сутності і специфіки готовності вчителів природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників розглянемо основні методологічні і теоретичні положення, пов'язані з поняттям «готовність», проаналізуємо існуючі підходи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблема готовності людини до певного виду діяльності набула актуальності наприкінці 50-х – на початку 60-х років ХХ століття у зв'язку з диференціацією виробництва та необхідністю підвищення ефективності праці. Питання готовності до професійної діяльності було підняте у працях О.Абдуліної, М.Дяченко, І.Зязюна, Н.Кузьміної, В.Сластьоніна, В.Ярошенко. Вивчення особливостей професійної готовності вчителя починає активно досліджуватися в 70-х роках ХХ століття у зв'язку з потребою вдосконалення й оптимізації освітнього процесу.

На сьогоднішній день готовність починають розглядати як інтегративну якість особистості вчителя.

У науково-педагогічній літературі наявне широке коло досліджень, спрямованих на розкриття теоретичних засад підготовки педагогічних працівників. Загальні питання підготовки педагогічних кадрів порушували О.Антонова, І.Бех, К.Волинець, І.Гавриш, В.Ганська, С.Гвозд'їй, О.Григорович, Т.Гуцан, С.Гончаренко, О.Дон, О.Дубасенюк, Г.Жара, І.Зязюн, В.Зарицька, О.Іванців, С.Карплюк, Ю.Клименюк, Н.Кузьмін, К.Ліневич, О.Негрівода, Н.Ничкало, О.Пехота, О.Падалка, А.Петровський, Г.Романова, А.Семенова, С.Сисоєва, Л.Хомич; в системі післядипломної освіти – Н.Бухлова, В.Демченко, В.Зорочкіна, О.Маринівська, Л.Мокридіна, Т.Сорочан, Г.Тарасова, А.Яковина.

Важливе значення для розуміння сутності готовності вчителів до виконання професійних обов'язків має теорія неперервної професійної освіти (В. Андрущенко, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало); компетентнісний підхід до освітнього процесу (Н. Бібік, В. Бондар, С. Бондар, О. Пометун, А. Хуторський та ін.).

Одним з найважливіших напрямків у підготовці сучасного вчителя є формування готовності до роботи з обдарованими учнями, що розкривається у дослідженнях О.Антонової, Н.Бухлової, А.Границької, В.Демченко, В.Зарицької, Т.Зорочкіної, Ю.Клименюк, І.Ліщук, Е.Лодзинської, І.Любецької, Л.Мокридіної, Д.Молокова, О.Музики, Н.Полухіної, Г.Тарасової, І.Ушатікової, М.Федорова, М.Шемуди, А.Яковини.

Питання формування готовності вчителів до розвитку академічної обдарованості на основі інтегративного підходу не було предметом спеціального педагогічного дослідження.

Формулювання цілей статті... Метою статті є – проаналізувати існуючі теоретичні підходи до визначення структури готовності вчителів до розвитку обдарованості і сформулювати власне розуміння готовності вчителя природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників.

Виклад основного матеріалу дослідження... Готовність як потенційний стан особистості професійно підготовленого спеціаліста досліджується і як теоретична проблема, і як практично орієнтований підхід [8]. Готовність є наслідком і результатом процесу підготовки, тому варто розмежувати трактування даного поняття стосовно певного змісту, що закладено в його формулюванні.

У словнику Ожегова [7, с. 801] підготовка – діяльність, спрямована на навчання, надання необхідних знань.

Згідно з визначенням С.Ожегова «готовність – це стан, при якому все зроблено, все підготовлено для чого-небудь» [7, с. 122]. Формування – надання визначеної форми, завершеності [там само, с. 143].

І.Гавриш наголошує, що підготовка до професії розглядається як процес формування готовності до неї, а готовність – як результат професійної підготовки [2]. Професійна підготовка – це система організаційних та педагогічних заходів, які забезпечують формування у особистості професійної спрямованості, знань, навичок, умінь. Професійна підготовленість – оптимальний результат професійної підготовки та освіти особистості.

С.Гвозд'їй моделює готовність до професійної діяльності як сукупність: емоційно-позитивного ставлення до учня (суб'єкта), педагогічного процесу (об'єкта) і виховання та навчання (засобу діяльності); прагнення спілкуватися, приймати рішення щодо організації і захисту підлеглих [3, с. 79].

Т.Гуцан виділяє два головні аспекти проблеми готовності: 1) готовність до професійної діяльності і сама професійна діяльність є прямо зумовленими феноменами; 2) процесом формування готовності до професійної діяльності можна цілеспрямовано керувати, якщо доцільно встановлені чинники й педагогічні умови, дидактичні і виховні засоби формування професійної готовності [4].

А.Семенова окремо звертає увагу на стан психологічної готовності як складну діалектичну структуру, яка є якістю особистості, що характеризується сукупністю інтелектуальних, емоційних, мотиваційних та вольових складових психіки людини в співвідношенні із зовнішніми умовами та майбутніми завданнями [11, с. 50].

У психолого-педагогічних дослідженнях виділяють декілька підходів до розуміння поняття «готовність». Л.Савенкова виокремлює два основні підходи стосовно проблеми готовності людини до діяльності: функціональний та особистісний. Прибічники функціонального підходу (Ф. Генов, Є. Ільїн, Н. Левітов, Л. Нерсисян, А. Пуні, В. Пушкін та ін.) розглядають психологічну готовність як певний стан психічних функцій, який забезпечує високу результативність під час виконання того чи іншого виду діяльності. Відповідно до особистісного підходу (К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, Л. Кандибович, В. Сластьонін) психологічна готовність є результатом підготовленості до певної діяльності й являє собою складний, цілеспрямований прояв особистості, що має динамічну структуру. Між компонентами цієї структури існує функціональна залежність. У межах цього підходу в психологічній готовності виокремлюють такі взаємопов'язані види, як тривалий, який діє постійно і не потребує щоразового формування (раніше сформовані установки, набуті знання, навички, уміння, досвід, якості й мотиви діяльності) та ситуативний (актуалізація, докладання всіх сил, створення психологічних можливостей для успішних дій у даний момент).

О.Антонова та Ю.Клименюк [1, с. 91-92] виділяють: педагогічний, теоретичний, особистісний, функціонально-психологічний підходи у розумінні феномену готовності. Згідно з педагогічним підходом готовність подається як загальна характеристика розвитку, навчання і виховання особистості у сфері освіти відповідно до соціального замовлення. Відповідно до теоретичного підходу готовність – процес вироблення педагогічної моделі майбутньої професійної діяльності залежно від отриманих у ході професійної підготовки знань, умінь, навичок та сформованого рівня компетентності. У рамках особистісного підходу готовність – нове утворення педагога, яке є фундаментом його професійної компетентності, забезпечення високої результативності педагогічної роботи, якість особистості вчителя. Згідно з функціональним підходом готовність розглядається як стан психологічних функцій, що забезпечують високий рівень досягнень в діяльності; особистісний підхід розглядає готовність як інтегративне утворення особистості, що включає декілька складових (операційну, мотиваційну, когнітивну); системний підхід пояснює готовність як інтегративну характеристику особистості, що становить систему психологічних властивостей.

На засадах системного підходу І.Гавриш розглядає готовність як інтегративну характеристику особистості. Її будова вважається тотожною структурі відповідної функціональної психологічної системи, до якої входять такі компоненти: інформаційний (інформаційна основа діяльності), операційний (блок прийняття рішення і підсистема професійно-важливих якостей особистості) та мотиваційний (мотиви, цілі діяльності) [3].

С.Ратовська вважає, що готовність є цілісним стійким утворенням і має ряд специфічних якостей: ґрунтується на досвіді, легко актуалізується, потребує постійного нового формування у зв'язку з непередбаченою педагогічною ситуацією, є динамічною, піддається розвитку і може досягати більш високих рівнів [9].

Н.Щерба готовність вчителя до професійної діяльності визначає як цілісне внутрішнє особистісне утворення, центром якого є освоєні цінності вчительської професії, яке ґрунтується на засвоєних професійно значимих знаннях, уміннях, навичках, способах діяльності, набутому досвіді та особистісних якостях, забезпечує йому здатність успішно адаптуватися до виконання професійно-педагогічних функцій та є передумовою подальшого фахового розвитку [13, с. 75].

Відповідно до представленого розуміння готовності вчителя до професійно-педагогічної діяльності необхідно розглядати її сутність стосовно розвитку академічної обдарованості старшокласників.

І. Ушатікова [12], розглядає готовність як своєрідний стан доцільної мобілізації потенційних можливостей, наявність установок, знань, а також навичок, вмінь діяти з врахуванням умов зміни обставин. На її думку готовність вчителя до роботи з обдарованими дітьми передбачає відповідність його професійно значущих особистісних якостей і установок, знань та умінь особливим вимогам. Найважливішими з яких є розуміння сутності обдарованості як системної властивості особистості і прийняття необхідності розвитку обдарованих дітей з врахуванням цього як основної мети своєї професійної діяльності. З точки зору І. Ушатікової, специфіка роботи з обдарованими учнями полягає в необхідності виявлення їх задатків і здібностей, створенні варіативного освітнього середовища, що сприятиме подальшому розвитку їх особистісного і інтелектуально-творчого потенціалу. Дослідниця виокремлює психологічну, теоретичну та практичну готовність вчителя до роботи з обдарованими дітьми [12, с. 18].

Л.Мокридіна визначає професійну готовність педагогічного працівника до роботи з обдарованими дітьми як системну професійну якість, що характеризується здатністю спеціаліста до ефективної реалізації професійної

діяльності щодо створення комфортних умов для всебічного і гармонійного розвитку обдарованої дитини. При цьому вона виділяє такі компоненти готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями як когнітивний, конструктивний, мотиваційний, особистісний [6, с. 75-76].

А.Яковина доповнює структуру готовності вчителя до роботи з обдарованими дітьми готовністю знань вчителя у сфері обдарованості, його уміння виявляти обдарованих дітей та організувати процес їхнього навчання, а також особистісні якості вчителя та його потреби у спілкуванні з обдарованою дитиною [14, с. 129-131].

В.Демченко поняття готовність педагога до роботи з обдарованими школярами розглядає як результат спеціальної підготовки і трактує як комплекс набутих завдяки цій підготовці особистісних і професійних якостей педагога, що охоплюють специфічні знання, вміння, навички, риси характеру, мотиваційні характеристики, особистісні здібності і дають йому змогу ідентифікувати, розвивати та реалізувати творчі задатки, здібності [5, с. 8].

Серед компонентів готовності педагогів до роботи з обдарованими дітьми дослідник виокремлює: мотиваційний (стійкий інтерес і потреба займатися цією справою); особистісний (здатність розуміти, оцінювати, прогнозувати і діяти); змістовий (повнота та системність знань); процесуальний (спеціальні психолого-педагогічні умови); креативний (варіативність, оригінальність) [5, с. 9]. На думку науковця позитивні результати дає комплекс методичних заходів, здійснених у навчальних закладах, зокрема: тематичні педради, засідання методичних об'єднань, загальношкільні конференції, семінари та ін.

Г.Романова наголошує на необхідності розгляду загальних цілей професійно-педагогічної підготовки викладачів як векторів їхнього професійного саморозвитку. Дослідниця доводить, що процесуальні аспекти підготовки викладачів у системі безперервної освіти пов'язані із застосуванням та розвитком сучасних інтерактивних підходів до навчання [10, с. 13-14].

Відповідно поняття готовність викладача Г.Романова розуміє як цілісне внутрішнє особистісне утворення, що ґрунтується на мотивах, особистісних якостях, засвоєних професійно значущих знаннях, вміннях, навичках, способах діяльності, набутому досвіді, які забезпечують створення та реалізацію ним ефективних навчальних технологій. Концептуальними засадами організації підготовки викладачів дослідниця вважає системний, діяльнісний, андрагогічний, акмеологічний, продуктивний, технологічний, особистісно орієнтований підходи. Автор пропонує суб'єктно-продуктивний підхід, який має сприяти здатності викладача бути активним суб'єктом діяльності, усвідомлювати власну відповідальність за процес та результат навчання інших.

За авторським визначенням, це – підхід, який визначає у професійній підготовці провідну роль становлення суб'єктності особистості як здатність до проектування власного професійного шляху та створення суспільно-корисних продуктів діяльності [10, с. 27].

Важливим у розумінні дослідницею поняття готовності є врахування набутого досвіду викладача, що суттєво відрізняє його від готовності студента до професійної діяльності. Тобто, поняття готовності викладача є більш ширшим, змістовнішим і відображає андрагогічний підхід до формування готовності, адже готують дорослу людину, яка має певні усталені протягом життя стереотипи діяльності. Можна зробити висновок, що зміна рівня готовності вчителя до виконання певних професійних обов'язків залежить не тільки від впливів з зовні, а й від його власного життєвого досвіду. Можливо припустити, що чим більший стаж роботи вчителя, тим більш сталими будуть його власні погляди на методику та технологію здійснення навчально-виховного процесу у кожній конкретній ситуації.

Ми вважаємо, що обґрунтування змісту і структури підготовки вчителя-предметника до роботи з обдарованими дітьми передбачає визначення сукупності знань і умінь, якими слід володіти педагогу для ефективного здійснення дидактичної взаємодії на творчому рівні. Сукупність знань утворює когнітивний компоненти підготовки, що повинен включати професійні знання, а саме психологічні, педагогічні, фахові, методичні, науково-дослідницькі і загальноосвітні.

Процесуально-діяльнісний компонент готовності вчителя природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників інтегрує гностичні, проектувальні, конструктивні, організаторські та комунікативні вміння.

Аксіологічний компонент ґрунтується на розумінні цінності педагогічної професії і важливості розвитку обдарувань кожної особистості, духовна ціннісно-світоглядна орієнтація.

Мотиваційний компонент передбачає наявність стійких мотивів, професійних установок, внутрішньої потреби, інтересів до роботи з академічно обдарованими учнями; включає внутрішню мотивацію, особистісну зорієнтованість на саморозвиток, самовдосконалення, самоактуалізацію, що спонукатиме вчителя прагнути до розвитку особистості учнів. Забезпечити мотивацію учнів може лише мотивований до викладання вчитель.

Особистісний компонент містить комунікативні якості, якості характеру, інтелектуальні якості, освіченість, психофізіологічну компетентність, готовність до саморозвитку.

Педагогічна готовність вчителя до інноваційної діяльності зі старшокласниками з метою розвитку академічної обдарованості повинна забезпечуватися особистісним і професійним удосконаленням вчителя, роботою над своїм внутрішнім «Я», педагогічною вірою в індивідуальність кожного старшокласника.

Підготовка майбутнього вчителя в системі університетської освіти триває від 4 (бакалавр) до 6 років (магістр). Проте період професійної діяльності вчителя значно довший і в середньому становить 30 – 40 років. Тому однією із умов модернізації освітянської галузі є вдосконалення післядипломної перепідготовки педагогів, дотримання принципів наступності університетської та післядипломної освіти. Не менш важливе значення для професійного самовдосконалення педагогів є участь у засіданнях педагогічної ради школи, методичних об'єднань, творчих груп, шкіл майстерності, вивчення передового педагогічного досвіду та самоосвіта у міжкурсовий період.

Висновки... На нашу думку, готовність вчителя до розвитку академічної обдарованості старшокласників – це інтегративна характеристика вчителя, що відображає рівень професійної компетентності щодо ідентифікації та створення комфортних умов для всебічного гармонійного розвитку та самореалізації академічно обдарованої особистості, центром якої є освоєні цінності вчительської професії, яка ґрунтується на засвоєних професійно значимих знаннях, уміннях, навичках, способах діяльності. Готовність є цілісним внутрішнім особистісним утворенням, сформованим під час отримання професійної освіти та власного життєвого і професійного досвіду, є динамічною, потребує постійного формування та розвитку і може досягати високих рівнів. Ми вважаємо, що готовність вчителя до розвитку академічної обдарованості старшокласників включає такі компоненти: аксіологічний, мотиваційний, особистісний, когнітивний, процесуально-діяльнісний, рефлексивний, креативний (творчий). Існує необхідність створення та обґрунтування моделі готовності вчителя природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників та розробки критеріїв оцінки рівня її сформованості.

Література

1. Антонова О. Є. Технологія підготовки майбутнього вчителя початкової школи до розвитку інтелектуальної обдарованості учнів / О. Є. Антонова, Ю. М. Клименюк // Виявлення та підтримка обдарованості учнів загальноосвітньої школи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 24-26 червня 2009 р.). – К. : ТОВ «Інформаційні системи, 2009. – С. 18-27.
2. Гаврик І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : автореф. дис. ... доктора пед. наук : спец. : 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / І. В. Гавриш. – Луганськ, 2006. – 44 с.
3. Гвоздів С. П. Підготовка майбутнього вчителя природничого циклу до навчання школярів основ безпечної поведінки : дис. ... канд. пед. наук : спец. : 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Гвоздів Світлана Петрівна. – Одеса : ПДПУ ім. К.Д. Ушинського, 2007. – 246 с.
4. Гуцан Т. Г. Науково-педагогічний аналіз готовності майбутнього вчителя економіки до профільного навчання старшокласників [Електронний ресурс] / Т. Г. Гуцан. – Режим доступу : <http://intkonf.org/gutsan-tg-naukovo-teoretichniy-analiz-gotovnosti-maybutnogo-vchitelya-ekonomiki-do-profilnogo-navchannya-starshoklasnikiv/>
5. Демченко В. В. Підготовка педагогічних кадрів в обласних інститутах післядипломної освіти до роботи з обдарованими школярами : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. : 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Демченко В'ячеслава Васильович. – К., 2010. – 20 с.
6. Мокридіна Л.О. Формування професійної готовності педагогів до роботи з обдарованими дітьми / Л.О. Мокридіна // Підтримка обдарованих дітей та молоді. Розвиток креативного мислення в умовах стандартизації освітнього процесу : тези доповідей щорічного освітнього форуму «Артеківські діалоги» (Артек, 18-21 вересня 2008 р.). – Крим : Артек, 2008. – С. 75-78.
7. Ожегов С. И. Словарь русского языка : около 57000 слов / Ожегов Сергей Иванович // под ред. чл.-кор. АН СССР Н.Ю. Шведовой. – 18-е изд., стереотип. – М. : Рус. яз., 1986. – 197 с.
8. О подходах к исследованию структуры профессионально-педагогической деятельности / под ред. Н. В. Кузьминой. – Л. : ЛГУ, 1972. – 182 с.
9. Ратовська С. В. Готовність майбутнього вчителя початкових класів до організації групової навчальної діяльності учнів [Електронний ресурс] / С. В. Ратовська. – Режим доступу : <http://intkonf.org/ratovska-s-v-gotovnist-maybutnogo-vchitelya-rochatkovih-klasiv-do-organizatsiyi-grupovoyi-navchalnoyi-diyalnosti-uchniv/>
10. Романова Г. М. Теорія і практика підготовки викладачів вищих економічних навчальних закладів до проектування навчальних технологій : автореферат дис. ... на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. : 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Романова Ганна Миколаївна. – Житомир, 2012. – 40 с.
11. Семенова А. В. Професійна діяльність учителя з розвитку творчих здібностей старшокласників на уроках природничо-математичного циклу : дис. ... канд. пед. наук : спец. : 13.00.04 / Семенова Алла Василівна. – Одеса : Одеський південно-український держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського, 2001. – 288 с.
12. Ушатикова И. И. Подготовка будущих учителей к работе с одаренными школьниками : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. : 13.00.01 / Ушатикова Ирина Игоревна. – Казань, 2006. – 22 с.
13. Щерба Н. С. Підготовка майбутнього вчителя до формування в учнів іншомовної стратегічної компетентності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. : 13.00.04 / Щерба Наталя Сергіївна. – Житомир, 2009. – 23 с.
14. Яковина А. В. Діагностика готовності учителів до роботи з обдарованими дітьми / А. В. Яковина // Підтримка обдарованих дітей та молоді. Розвиток креативного мислення в умовах стандартизації освітнього процесу : тези доповідей щорічного освітнього форуму «Артеківські діалоги» (Артек, 18-21 вересня 2008 р.). – Крим : Артек, 2008. – С. 129-131.

Анотація

У статті проводиться визначення понять «готовність» та «підготовка», проведено огляд основних теоретичних підходів до визначення структури готовності вчителя до розвитку обдарованості старшокласників. На основі проведеного аналізу, сформулювало власне розуміння готовності вчителя природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників. Вказується, що обґрунтування змісту і структури підготовки вчителя-предметника до роботи з обдарованим дітьми передбачає визначення сукупності знань і умінь, якими слід володіти педагогу для ефективного здійснення дидактичної взаємодії на творчому рівні. Оговорюється, що готовність вчителя до розвитку академічної обдарованості включає когнітивний компонент підготовки (професійні знання, а саме психологічні, педагогічні, фахові, методичні, науково-дослідницькі і загальноосвітні); процесуально-діяльнісний компонент (інтегрує гностичні, проєктувальні, конструктивні, організаторські та комунікативні вміння), аксіологічний компонент (ґрунтується на розуміння цінності педагогічної професії і важливості розвитку обдарувань кожної особистості), мотиваційний компонент (наявність стійких мотивів, професійних установок, внутрішньої потреби, інтересів до роботи з академічно обдарованими учнями); особистісний компонент (комунікативні якості, якості характеру, інтелектуальні якості, освіченість, психофізіологічну компетентність, готовність до саморозвитку).

Аннотация

В статье определены понятия «готовность» и «подготовка», проведен обзор основных теоретических подходов к определению структуры готовности учителя к развитию одаренности старшеклассников. На основе проведенного анализа, сформулировано авторское понимание готовности учителя естественных дисциплин к развитию академической одаренности старшеклассников. Указывается, что обоснование содержания и структуры подготовки учителя-предметника к работе с одаренным детьми предусматривает определение совокупности знаний и умений, которыми нужно обладать педагогу для эффективного осуществления дидактического взаимодействия на творческом уровне. Оговаривается, что готовность учителя к развитию академической одаренности включает когнитивный компонент подготовки (профессиональные знания, а именно психологические, педагогические, профессиональные, методические, научно-исследовательские и общеобразовательные) процессуально-деятельностный компонент (интегрирует гностические, проектировочные, конструктивные, организаторские и коммуникативные умения), аксиологический компонент (основан на понимании ценности педагогической профессии и важность развития дарований каждой личности), мотивационный компонент (наличие устойчивых мотивов, профессиональных установок, внутренней потребности, интересов к работе с академически одаренными учениками) личностный компонент (коммуникативные качества, качества характера, интеллектуальные качества, образованность, психофизиологическую компетентность, готовность к саморазвитию).

Summary

The definitions of «readiness» and «training» is given in the article, the review of the main theoretical approaches to determination of the structure of preparedness of teacher to the development of gifted senior pupils is done. Personal understanding of the preparedness of natural sciences teacher to the development of academic giftedness of seniors was formulated on the basis of the analysis done. It is specified that the justification for the content and structure of subject teachers for work with gifted children involves identification of knowledge and skills necessary for teachers for the effective implementation of didactic interaction on the creative level. It is also mentioned that the preparedness of teacher for the development of academic giftedness includes cognitive component of training (professional knowledge, namely psychological, pedagogical, professional, teaching, research and general), procedural and activity component (integrating gnostic, design, structural, organizational and communication skills) axiological component (based on an appreciation of the teaching profession and the importance of development of talents of each individual), a motivational component (presence of persistent motivation, professional skills, domestic needs and interests for the work with academically gifted pupils); personal component (communication skills, traits of character, intellectual qualities, education, psycho-physiological competence, willingness to self-development).

Ключові слова: готовність, підготовка, підготовка вчителя-предметника, когнітивний компонент, процесуально-діяльнісний компонент, аксіологічний компонент, мотиваційний компонент, особистісний компонент.

Ключевые слова: готовность, подготовка, подготовка учителя-предметника, когнитивный компонент, процессуально-деятельностный компонент, аксиологический компонент, мотивационный компонент, личностный компонент.

Key words: readiness, preparation, preparation of a subject teacher, the cognitive component, process activity component, axiological component, a motivational component, personal component.

Подано до редакції 05.03.13.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф.Антоновою О.Є.